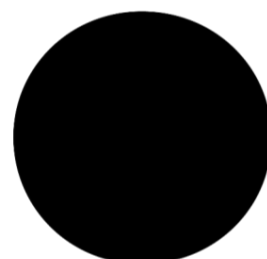

Piersstraat 93- 97

Bezoekverslag 28/06/2021

Thibault Jacobs
Directie Cultureel Erfgoed Identificatie en
Bescherming van gebouwen

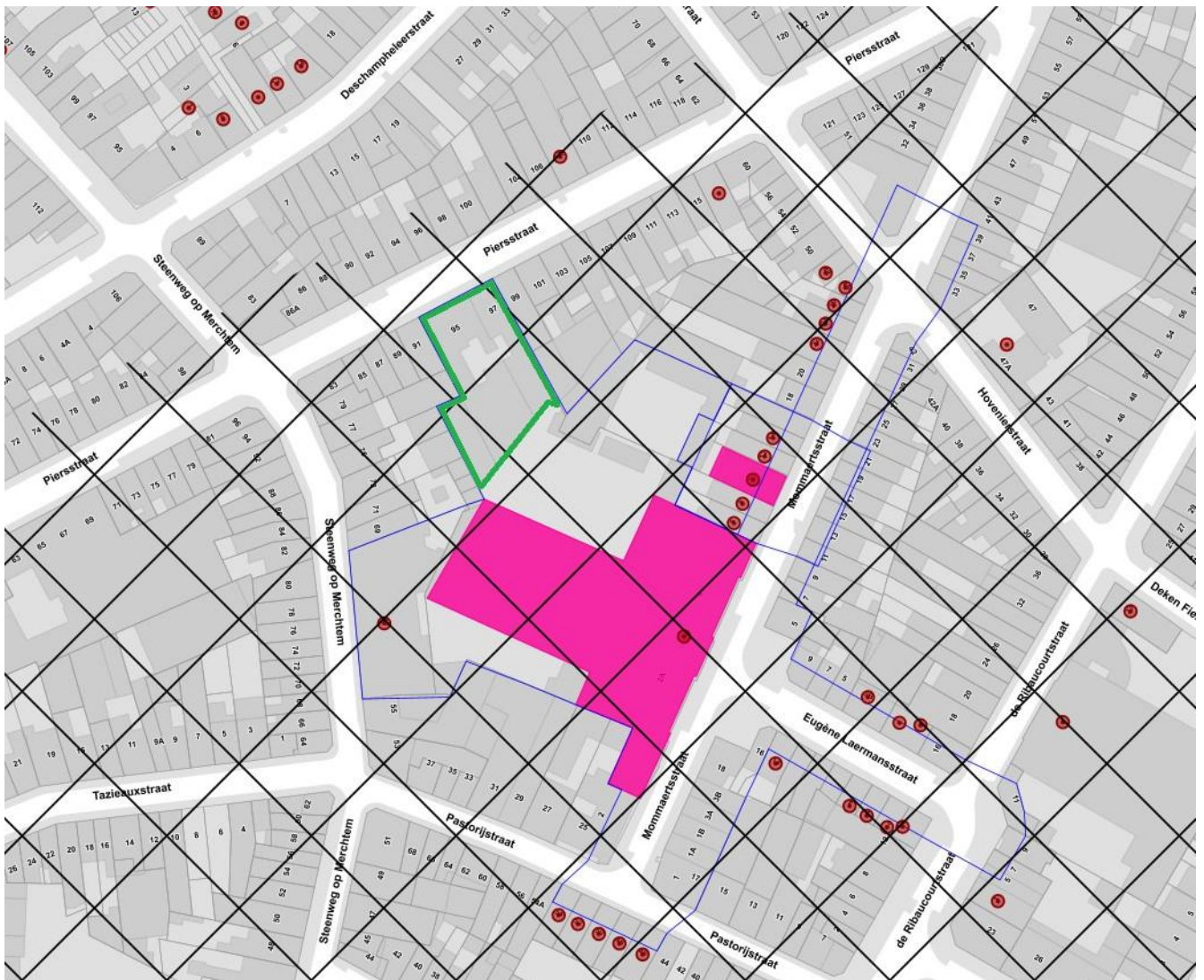

Het bezoek vindt plaats in het kader van de uitwerking van het programma van het Duurzaam Wijkcontract “Zwarte Vijvers”, op uitnodiging van het DRU en het team van het wijkcontract. Een van de voorgestelde projecten plant de afbraak van drie huizen in de Piersstraat 93 tot 97 en van een werkplaats binnen in het huizenblok.

1. Context

De gebouwen in de Piersstraat liggen op een groot kadastraal perceel dat, aan de achterzijde, ook het Huis van Culturen van Molenbeek omvat, waarvan de ingang zich bevindt in de Mommaertsstraat 2a-4. Deze huizen genieten geen bescherming of inschrijving op de bewaarlijst en zijn niet opgenomen op de website van de inventaris van het onroerend erfgoed van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Betrokken gebouwen (groen omrand) op de basiskaart Brugis met aanduiding van de beschermde gebouwen en hun beschermingszones, ingeschreven in de inventaris en GCHEWS.

Het gebouw van het Huis van Culturen, de voormalige Teken- en Boetseerschool, is in zijn geheel geklasseerd als monument bij Regeringsbesluit van 18 juli 1996. De beschermingszone rond het gebouw omvat het volledige perceel en de gebouwen waarop deze aanvraag betrekking heeft, tot aan hun gevel. Ook het herenhuis op nummer 10 in de Mommaertsstraat, geklasseerd als monument, ligt vlakbij. De drie huizen bevinden zich in het GCHEWS op het GBP en bevinden zich eveneens in een uitbreidingsgebied van de archeologische site van het historisch centrum van Molenbeek.

2. Gebouwen aan de straatkant

De Piersstraat werd verordend bij koninklijk besluit van 1 mei 1865 op terreinen die door de Maalbeek worden doorkruist. Ze volgt een traject dat eerder werd vastgelegd door wegeninspecteur Victor Besme in zijn projectplan voor nieuwe wijken voor de Brusselse agglomeratie. De percelen werden snel bebouwd, voornamelijk in de loop van het decennium 1870-1880. De betrokken polisnummers duiken al in 1878 op in de almanak van de handel.

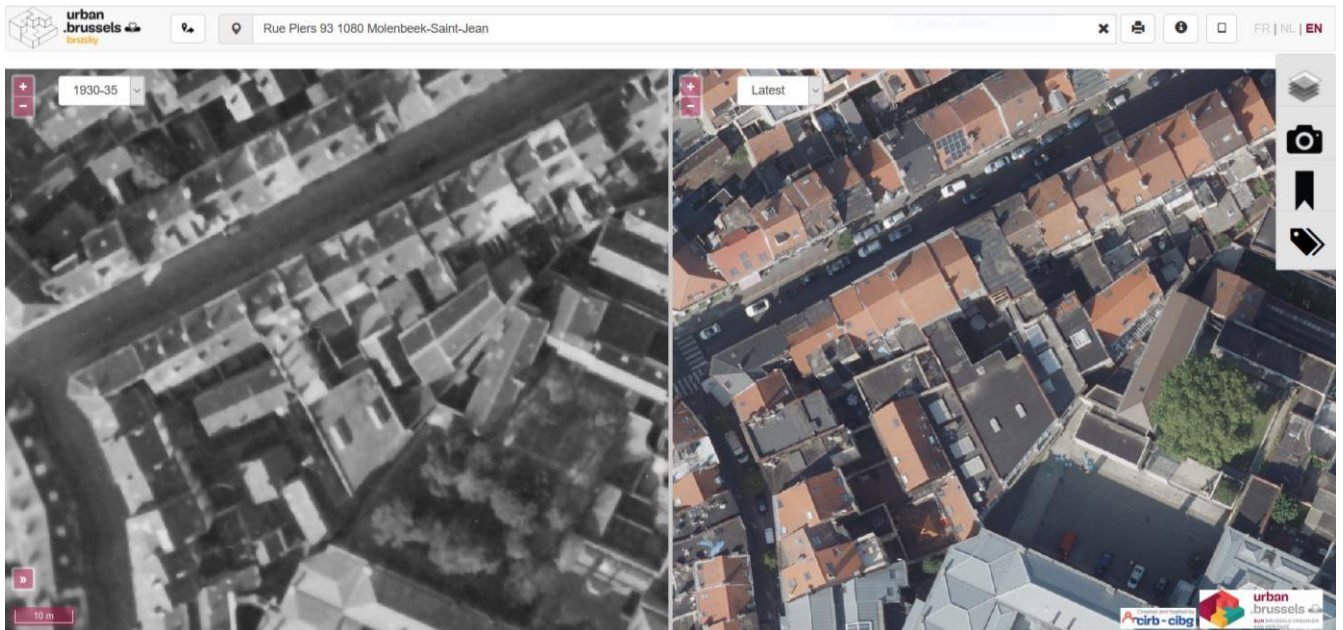
De gebouwen die toen in een sobere neoklassieke stijl werden gebouwd, hebben bouwprofielen van drie of vier niveaus. Wat de typologie van de bebouwing betreft, heeft de straat sinds die tijd over het algemeen weinig wijzigingen ondergaan. Ze vertoont nog steeds een zekere homogeniteit die zich uit door het ritme van de gevels, de kroonlijsthoogtes, de uitlijning van de verdiepingen en de openingen, de dorpels in blauwe hardsteen, de balkons van de eerste verdieping ...

Foto van de gevels van de Piersstraat in hun context

De huizen met nummers 93 en 97 zijn vermoedelijk vanaf het begin ontworpen als woningen met meerdere wooneenheden van drie traveeën met een overdekte doorgang naar een binnenplaats en een werkplaats achteraan. Nummer 95 is een woonhuis met twee traveeën. De gevels ondergingen sinds de bouw verschillende transformaties. Zo werd woning nummer 97 eind jaren 1930 verhoogd: verwijdering van de kroonlijst en vervanging van het hellend dak door een plat dak.

In het begin van de jaren 1920 vestigde Adolphe Weynant een fabriek voor verwarming op nummer 93. Daarna breidde hij zijn activiteit uit tot nummer 97. Hij wijzigt de gevel van het commerciële gelijkvloers van dit laatste gebouw in 1943. De vennootschap Weynant is nog tot minstens 1948 op dit adres geregistreerd. De benedenverdieping van de gebouwen wordt in de loop van de jaren 1950 geïntegreerd in het aangrenzende scholencomplex achteraan het perceel.

Beeld Bruciel: de bebouwde context is nagenoeg ongewijzigd gebleven sinds de jaren 1930.

De binnenruimtes die oorspronkelijk voorzien waren voor handel op het gelijkvloers en huisvesting op de bovenverdieping, worden ingericht als klaslokalen. Vandaag is het centrale trappenhuis van nummer 93 afgeschermd. Ook de eventuele versieringen zijn grotendeels verdwenen. De lokalen staan al meer dan vijf jaar leeg. Ze vertonen een vergevorderde staat van verwaarlozing en onbewoonbaarheid.

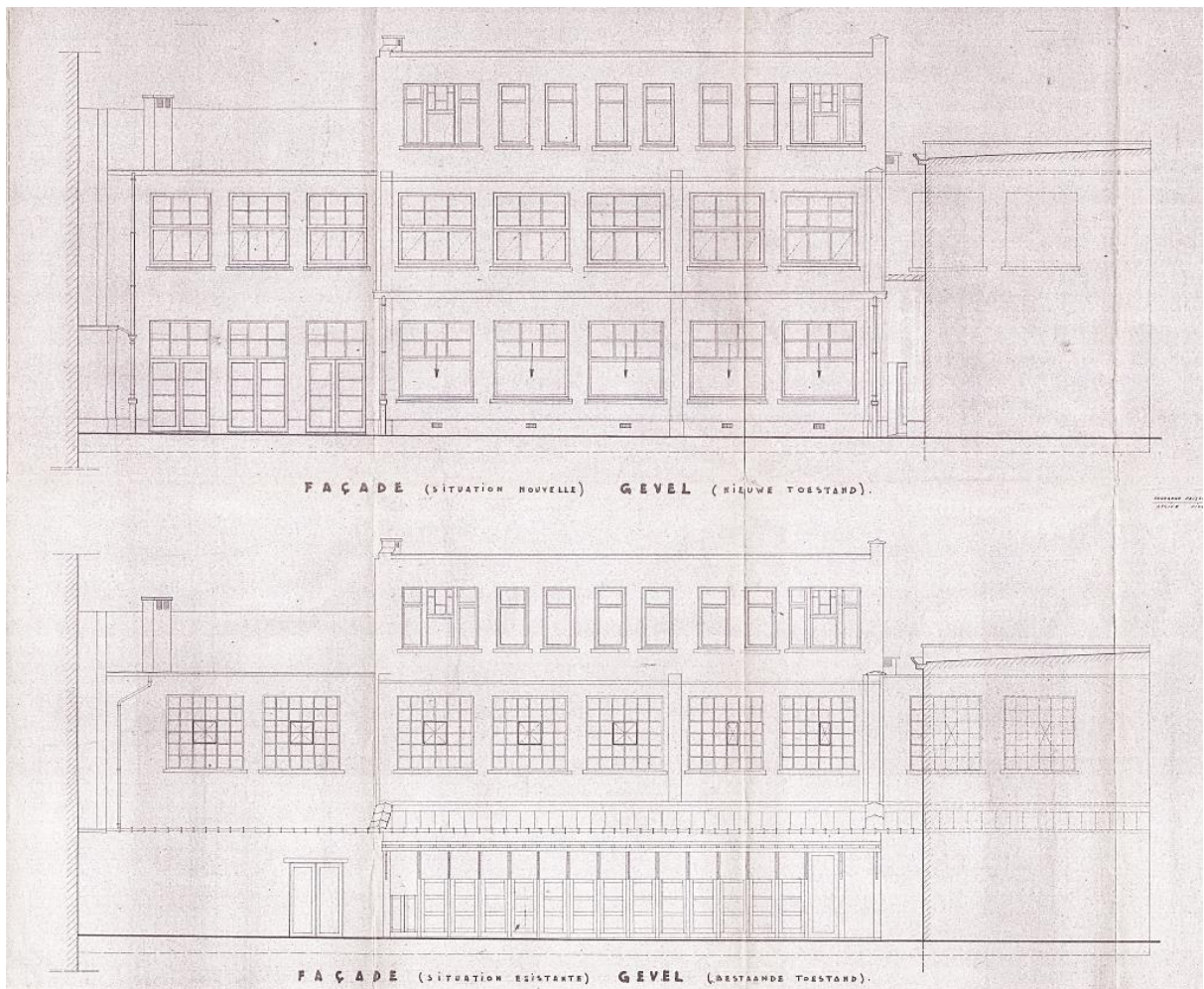
Trappenhuis, binnendeur en koetspoort van nummer 97

3. Werkplaatsen achteraan

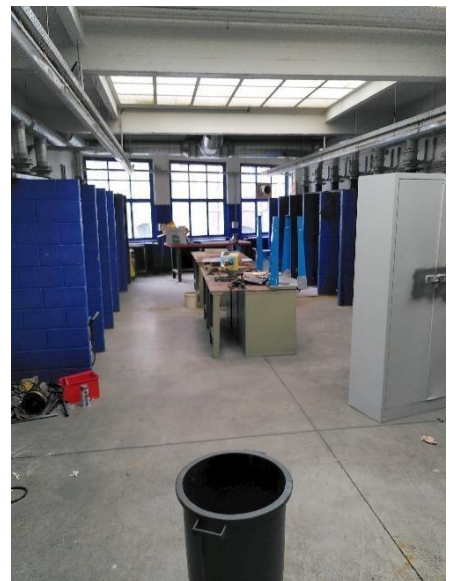
Gezien de configuratie van de overdekte doorgangen bevat het achterste gedeelte van het perceel met nummers 93 en 97 waarschijnlijk van bij het begin constructies, volgens de typologie die indertijd zeer gebruikelijk was: een werkplaats binnen het huizenblok, met vooraan huisvesting en handel. Ze werden echter volledig verbouwd en zelfs heropgebouwd sinds hun oprichting in de jaren 1870.

De lokalen aan de achterzijde van nummer 93 werden in de jaren 1920 ingenomen door het verwarmingsbedrijf Adolphe Weynant. Ze hebben dan al dezelfde grondinname als nu, op twee niveaus. In 1932 en 1935 voerde Adolphe Weynants verschillende verbouwingen uit aan de binnenateliers, met onder meer een verhoging met een verdieping (Gemeentearchief van Molenbeek, PU 18.134 en PU 19.617).

Gevels achteraan voor (laag) en na (hoog) de verbouwing in 1955. Gemeentearchief van Molenbeek, PU 26.650.

In 1955 werden de oude werkplaatsen ingericht als schoollokalen voor het “Koninklijk Lyceum van Sint-Jans-Molenbeek”. Er wordt een nieuwe gevel opgericht, die inspringt ten opzichte van de oude die werd afgebroken, met uitzicht op de speelplaats die grenst aan de rechtervleugel van de Tekenschool. De lokalen zullen regelmatig worden heringericht, met onder meer de implementatie van de beroepsklassen van het koninklijk atheneum Serge Creutz. Tot voor kort werden ze gebruikt voor een carrosseriewerkplaats op het gelijkvloers, klassen voor mechanica met lasapparaten op de eerste verdieping. Een trap in granito verbindt beide verdiepingen. De binneninrichting is minimaal en functioneel.

Achteregevel naar de binnenplaats, werkplaats automechanica op de begane grond, trappenhuis en laswerkplaats op de eerste verdieping.

4. Conclusie

De gebouwen aan de straatkant hebben een erfgoedwaarde als onderdeel van een geheel en een rooilijn. Hun gevels getuigen van het behoud van de neoklassieke vormen die aan de basis lagen van de bebouwing van deze straat. Individueel ondergingen zij echter talrijke wijzigingen en verbouwingen, waardoor het belang ervan afnam. Op dezelfde manier laten de verbouwingen van het interieur weinig over van de oorspronkelijke inrichting. De ouderdom en de onbewoonbaarheid van de lokalen maken het vandaag moeilijk om ze te renoveren.

In geval van afbraak van deze gebouwen moet dus ervoor worden gezorgd dat de nieuwe constructies geïntegreerd worden in de bebouwde omgeving. Het zou wenselijk zijn dat de gevels de typologieën van de straat respecteren: bouwprofielen, ritme, verticaliteit, uitlijningen, dorpels.

Ook het achtergebouw werd in de loop van de tijd ingrijpend verbouwd. Het heeft geen erfgoedwaarde. Indien tot afbraak zou worden besloten, moet echter rekening worden gehouden met de onmiddellijke nabijheid van de achtergevel van de werkplaats met het geklasseerde gebouw van de voormalige Tekenschool. Er zal met name worden toegezien op de integriteit en de stabiliteit van de gevels bij grondwerken in deze oude vochtige zone. Het project moet bijzondere zorg besteden aan de harmonieuze integratie en de aansluitingen ervan ten opzichte van de geklasseerde elementen.

Gezien de ligging van alle gebouwen in de uitbreidingszone van de archeologische site van het historisch centrum van Molenbeek, moet een beroep worden gedaan op de archeologische cel van het PCE en moet in de planning van de bouwplaats een eventuele interventiefase inzake preventieve archeologie worden voorzien.